

Le v lastnem tisku je moč
in bodočnost!

Nova Pravda

Št. 39

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrtletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon šte. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočkovni račun šte. 17.177. Poštni predal šte. 74.

STE ŽE PLAČALI NAROČNINO?

Leto se nagiblje h koncu. Naročniki, podružnice in poverjeniki, storite svojo dolžnost!

Tistim, ki ne bodo imeli plačane naročnine, bomo list ustavili.

POSLUŽITE SE NAŠIH POLOŽNIC!

Vi ne veste, kako težko je poslovati v upravi, in to vse zaradi nerednega plačevanja. Saj je vendar prijetno imeti v redu plačano naročnino.

Tisti trenutek, ko si se naročil na «Novo Pravdo», si napravil gotovo trden sklep, da boš svoje dolžnosti napram upravi v redu izpolnjeval s tem, da nakažeš točno to malenkostno naročnino: 40 din za vse leto, 20 din za pol leta in 4 din na mesec.

Slovanstvo in bodočnost

—k Da ni in ne bo nikdar mogoče, ustvariti enotnega vseslovskega naroda, o tem nas je prepričala dovolj že preteklost, dogodki zadnjih dni so nas še temeljiteje poučili o zgrešenosti take namere.

S tem pa nikakor nočemo trditi, da je slovanstvo utopija. Nasprotno, prepričani smo, da je spas slovanskih plemen le v slovanski solidarnosti, ob varovanju individualno zgrajenih narodnih tradicij ter kulturnih in gospodarskih pridobitev poedinih slovanskih plemen, ki po toliko letih lastnega razvoja tvorijo že samostojen narod.

Vsako podcenjevanje enega ali drugega številčno šibkejšega ali kulturno še ne doraslega naroda se mora smatrati za zločin nad poslanstvom slovanstva in slovanske vzajemnosti.

Prvi, ki so že v tem pravcu največ grešili, so bili Rusi. S svojo nemško usmerjeno zunanjo politiko so svoj čas v objemu z Nemčijo in bivšo Avstrijo povzročili delitev Poljske. Ako ne vzamemo v obzir tlačanskega sistema na ozemlju, ki je po delitvi pripadel Nemčiji in Avstriji, je dovolj, ako se spominjamo brutalnih in nasilnih asimilacijskih metod, ki so jih izvajali Rusi nad Poljaki v ozemlju, ki je po delitvi pripadel Rusiji.

Ta asimilacijska morala je ustvarila v Poljakih smrtno sovraštvo do Rusov, istočasno pa zamorila vsak čut za kako slovansko vzajemnost in obzirnost do slovanskih plemen.

Poljaki so nehali čutiti slovansko. To je tudi eden glavnih vzrokov, da najdemo zopet Poljake v fronti onih, ki so bili na razkosanju češkoslovske države najbolj zainteresirani.

Zato so tudi brez oklevanja in sramu, v najtragičnejših dnevih, ki jih je preživljal češkoslovski narod, padli v hrbet svojemu lastnemu slovanskemu bratu.

Ti usodni zgodovinski dogodki nam morajo biti nauk in imperativen ukaz, kako se mora v bodoče gibati delo za vseslovsko vzajemnost, da bo rodilo zdrav, odporen in uspešen sad.

Pet slovanskih držav v Evropi tvori zaradi zgrešenih metod in napačnih pojmovanj v poslanstvo slovanstva dandanes objekt za najdrznejšo eksploatacijo, brez najmanjše pravice do samoodločanja.

...

Bilo je pred štirimi leti . . .

Že četrto leto poteka po tistem strašnem trenutku, ko je zločinska roka uničila zlato srce Velikega vladarja in našega dobrega očeta. Naš narod še ni prebolel izgube svojega velikega vladarja in voditelja in v današnjih težkih dneh čutimo morda še bolj ko drugič praznino, ki je nastala z njegovo smrtjo.

Cela Jugoslavija je tedaj otrpnila od groz ob bridki resnici, da so nam vzeli našega kralja.

Zakaj ste to storili vi zločinci, zakaj ste pustili družino brez očeta, brez voditelja ob času, ko še ni dorastel dedič njegovih velikih dejanj, naš sedanji kralj Peter II.? Kaj Vam je storil?

Bili so to strašni dnevi za vse jugoslovske državljane ter za vse prijatelje naše države. Narodu so zastrli sonce in v solzah smo spremljali našega Sokola v prerani grob.

Danes, ko praznujemo že četrto obletnico Njegove smrti in ko se že bliža čas, ko bo sprejel v roke žezlo Njegov najstarejši sin, naš mladoletni kralj Peter, polagamo ponovno izraze naše globoke vdanosti našemu vladarju, ki bo v družbi vsega jugoslovskega naroda sprejel v roke dediščino svojega velikega očeta.

Žrtev ni ostala prazna, saj je ljud-

stvo z njegovo smrtjo postalo idejno, ki neprestano snuje in dela, da vsako leto

bolj raste na Balkanu Jugoslavija, o kateri je toliko sanjal rajni vladar.

Oplenac, Njegovo zadnje počivališče, je svet romarski kraj jugoslovskega naroda, kamor v trumah hite vsi stojijo, da se poklonijo in izrazijo obžalovanje nad njegovo prerano smrtjo.

Posebno danes, ko pretresajo Evropo burje političnih viharjev in kriz in ko se majo temelji, na katerih je zgrajen današnji mednarodni red, na katerih je zgrajena svoboda in neodvisnost našega rodu ter Njegove države, romajo misli še bolj pogosto tja v tih dom na Oplencu in se s skrbjo vprašujejo, kaj bi On, da je živ, storil in odločil.

Sedaj se Evropa obdelava in preoblikuje in kakor želi vsak svojemu rodu najlepše in najboljše, tako ravno v današnjih dneh ne bomo in ne smemo preslišati klica iz groba Zedinitelja in Mučenika: «Čuvajmo Jugoslavijo!»

Povsod se mu postavljajo spomeniki, toda najlepši spomenik zanj bo, da bo Njegova Jugoslavija cvetela, se razvijala, da bo Njegov narod zadovoljen in da bo uživala Jugoslavija v svetu spoštovanje in da bo nemoten njen nadaljni napredek.

Naj nas spremlja skozi življenje duh našega pokojnega vladarja.

Zdravje in svoboda

Zdravje in svoboda sta dve dobroti, katerih bi človek nikdar ne smel zapraviti. Toda vsak človek ni vreden svobode, ker je ne zna rabiti. Kdor mišljenje in besede drugemu krati, da bi sam mogel na njegov račun živeti, je vreden, da ga vkujejo v najtežje verige in ga vržejo v najtemnejšo ječo, odkoder ni povratka. Svoboda je edino, zaradi česar je vredno živeti. Seveda svobode, ki ne pozna samopremaganja in samozatajevanja, ne

moremo priznati. Zaradi sočloveka, ki mu daruješ nekoliko ljubezni, se svobodno podrediš zahtevam družbe, katere član si, nikdar pa ne smeš biti suženj ali vladar, ampak enak med enakimi.

Vsako samovoljno tolmačenje svobode, ki prizna enemu vse, drugemu pa ničesar, ni več svoboda, temveč najnevarnejše nasilje, ki ga je treba že v kali zatreti.

Demokracija je večna

Stari nasprotniki demokracije se motijo, če mislijo, da bo bolečina, v katero je zavita Češkoslovska, vplivala na katero koli ideološko usmeritev. Narodno in demokratsko načelo si ne nasprotujeta. Nacionalist je lahko demokrat ali pa tudi nasprotnik demokracije. Prav tako more biti de-

mokrat nasprotnik ali pripadnik nacionalizma. Ni mogoče torej govoriti o zatonu idej, ker je bila izvršena operacija na demokratski državi, ker bi te ideje obstojale celo tedaj, če niti ena država ne bi imela demokratske ureditve. V tem primeru demokratska ideja sicer ne bi bila uresničena, to-

Ta skrb za bodočnost nam narekuje, da točno in do vseh potankosti proučimo hibe preteklosti in jih odstranimo, da ne bomo več govorili o slovanskih plemenih, marveč o narodih, ki morajo v ideji, programu in vzajemnosti slovanski skupnosti tvoriti vedno in brezpogojno enakopravnost.

Tragedija Češkoslovske je šele prinesla enakopravnost Slovakom in Podkarpatskim Rusom, kar dokazuje, da je zmotnost v slovanskem poslanstvu, temelječe zgolj na ideologiji, mogla šele gola realnost pokazati pravo pot, ki je zdrava, naravna in uspešna.

Svoj čas smo razlagali dogmo, da bi krivica bolela mnogo manj, ako bi

bila zadana od brata, proti krivici, ki jo je nam zadajal tujec.

Kruta sedanost nas poučuje baš o nasprotnem, da krivica, zadana od brata, v resnici boli mnogo bolj.

Le škoda, da se je premalo upošteval klic brata Vaclava Klofača, ki ni nepremišljeno vrgel v svet dogmo: Enakopravnost v narodu, enakopravnost med narodi. Ako bi se držali tega načela vsi, bi bila Slovanom prihranjena marsikatera trpka ura in razočaranje.

Vera individujska v samega sebe, vera naroda v svoje lastno življenje in svojo moč, vera v slovansko vzajemnost in enakopravnost ne sme biti nikdar zasenčena, ako nočemo, da bo moč sedanosti tudi v bodoče vladala med razdvojenimi Slovani.

da kljub temu bi demokratizem obstojal. Zgodovina nam kaže sicer dosti primerov o nenehnem boju med demokracijo in diktaturo. Demokracija se je morala večkrat umakniti, toda vedno je znova vstala. Tako je bilo v preteklosti, tako bo v prihodnosti, dokler bo živel človeški rod, v katerem danes prevladuje ena, jutri druga misel. Človeštvo pa v svoji duši vedno nosi idejo svobode in samoodločbe posameznika in narodov, in to je popolnoma demokratska ideja, ki je v svoji bitnosti zdrava in večna.

Kaj pravijo Čehi

Mi smo vedno verovali v prvi vrsti sebi, toda morali smo verovati tudi v prijatelje in zaveznike. Morali smo verjeti pogodbam in obveznostim. Koliko jih je danes med nami, ki bi dali življenje, če bi ne bila resnica, da smo bili izdani in da smo zapuščeni. Koliko jih je danes med nami, ki so na skrivnem jokali... Toda, to niso bile solze strahopetcev in slabičev, temveč solze izdanih ljudi, ki jim je bila odvzeta vera v poštenost in častnost sveta, ki jim je bila oropana vera v vsakršno pravo.

Izdali so nas tisti, ki se je desetletja opirala nanjo naša življenjska vera.

Zapustili pa so nas tudi tisti, ki so obljubljali in ki je vanje veroval tako velik del naroda, ker so narod slovanske rase. Od vseh zapuščeni stojimo zdaj sami na svetu, prisiljeni sprejeti ponižanje. Ponižanje prenesemo, kajti navadili smo se nanj v svoji zgodovini.

Nikdo pa ne more vzeti našemu narodu vere, da bo nekoč zopet oživela pravica in se častnost vrne tja, kjer je bila zatajena in zavržena.

Veliko je ljudi, ki delajo le to, kar morejo in prav to je znak njihove nizke kulture.

V tisku je naša moč in rešitev

Ni treba posebej ali posebno poudarjati, da je tisk za delavski strokovni pokret izredne važnosti. Tisk je puška v rokah delavca, brez katere je vsaka bitka že v naprej izgubljena. S pomočjo tiska dobiva delavec vpogled v delavsko zaščitno zakonodajo, tisk opozarja na njegove pravice in ga brani pred krivicami. Delavec se s pomočjo tiska izpopolnjuje v svoji izobrazbi, vežba duh in postane sposobnejši pri obrambi svojih pravic. Delavski časopis more javnosti prikazovati težko življenje, v katerem trpi in umira delavec. Javnost moremo za delavske koristi pridobiti le s pomočjo tiska. Ako na splošno velja izrek, da je časopisje velesila, potem to še prav posebno velja za delavsko časopisje. Položaj delavcev bi bil danes mnogo ugodnejši, če bi delavstvo samo znalo pravilno ceniti važnost časopisa. Ugotoviti pa moramo, da je delavstvo samo v tem oziru veliko grešilo in da

zato del odgovornosti za svoj neugodni socialni položaj nosi samo.

Narodna strokovna zveza je važnost tiska stalno in ob vsaki priliki poudarjala. Tudi člani so pogosto izrekli željo, da je treba vse storiti, da naš tisk spravimo na potrebno višino. Tej želji članstva in potrebi delavstva je seveda mogoče ugoditi le takrat in le v toliko, kolikor to dopuščajo denarna sredstva. Izvor za denarna sredstva so naše organizacije, ki morajo polagati največjo pažnjo na red v plačevanju članarine in pristojbine za 2 številki «Nove Pravede». Brez rednega plačevanja tega pa noben list ne more izhajati, zlasti ne redno in v zaželeni obliki z dobro vsebino.

Da našem listu zagotovimo trajen obstoj in omogočimo točno in redno izhajanje lista, so potrebne reforme in postavitve lista na boljše, posebno na boljše finančne osnove. List mora dobiti

primerno večje število naročnikov tudi izven vrst našega članstva. Naš list mora postati tudi glasilo neorganiziranega narodnega delavstva. Število tega delavstva pa je zelo veliko, tako da more število naročnikov zelo narasti. Naš list mora v vse javne lokale in povsod tja, kamor zahajajo naši delavci in člani.

Prav v tem času je nujno in potrebno, da vsaka podružnica in vsak član pripomore po svojih močeh, da bo zavzelo naše glasilo ono mesto, ki mu po vsej pravici pripada in da se mu zagotovi trajno izhajanje.

Podružnice naprošamo, da vprašanju lista posvetijo največjo pozornost in da točno in vestno izvršujejo vsa izdana navodila, ki so že izšla ali ki bodo še prišla. Pomnite, tovariši: V tisku je naša moč in naša rešitev! Vsak član mora pridobiti najmanj enega novega naročnika!

Ves čas mojega bivanja v inozemstvu ni prišlo do nobenega nesporazuma; sodelovanje je bilo vzorno. Bilo nas je malo, ali tudi apostolov ni bilo legijon: jasna glava, poznanje stvari, odločna volja, nobenega strahu pred smrtjo — to je ogromna sila. Kmalu so se zagnili okoli nas udarci sodelavci, povezala nas je stvar.

Ali je tega treba?

Že neštetokrat smo obravnavali problem uslužbencev-tujcev pri nas. Ni čuda, da domačin začne premišljevati, čemu je tega treba, sam je slabo plačan ali pa celo brez zaslužka, tujcev je pa ogromno število, ki tako rekoč odjedajo kruh domačemu življu.

Po zadnjih podatkih je pri nas zaposlenih 140.766 tujcev, od katerih je delavcev samo 1469, to je borna dva odstotka. Naš človek v tujini opravlja večinoma težka dela, ki jih tamkajšnji domačini nočejo opravljati. Pri nas so pa tuji gospodje. To velja za 159.297 prokuristov, ravnateljev, potem tako imenovanih «strokovnjakov», mojstrov in podobnih. Toda pod temi tujci so všteti samo tisti, ki nočejo ali ne marajo postati naši državljani. Koliko pa je tujerodnih tovarnarjev in veleposesnikov, ki so naši državljani, njihovo srce pa je drugod. Koliko je tujcev — naših državljanov —, ki iz našega ljudstva spravljajo denar in ki našemu ljudstvu pripravljajo sudetsko bodočnost.

Tega življenjskega problema naši nikakor ne morejo razumeti. Naše ljudstvo ga bo moralo radikalno zagrabiti ne iz nacionalnega sovraštva, temveč zaradi svoje samoobrambe.

Tega torej ni treba!

Kolkovine proste so prijave o kršenju socialne zakonodaje

Za kršenje predpisov o delovnem času, zaposlovanju žensk pri nočnem delu in ostalih predpisov zakona o zaščiti delavcev, dalje za kršitve gotovih določb obrtnega zakona, zlasti pa za kršitve določb uredbe o minimalnih mezdah, so predvidene proti delodajalcem tudi kazenske sankcije.

Prijave o kršitvah, ki jih vlagajo delavske strokovne organizacije in tudi posamezni delavci na sreska načelstva ali inspekcijo dela, so kolka proste.

Konj je za vožnjo, ptica za letanje, človek za delo, to so rekli že naši stari ljudje. Zato ni dovolj, da se potreb javnega življenja pričujemo samo iz knjig, ampak je tudi potrebno znati dela opravljati, in sicer z rokami, nogami, z glavo in s srcem.

Nove poslovne knjižice za delavce in nameščence

Z 28. septembrom je stopil v veljavo pravilnik, po katerem se smejo od tega dneva dalje izdajati poslovne knjižice za delavce in nameščence samo po tem pravilniku.

Pravilnik pravi, da po 28. septembru ne sme biti noben delavec ali nameščenec v službi brez poslovne knjižice. Poslovno knjižico bodo izdajale občine za navadne delavce, obrtna

zdrženja za obrtnike, trgovska združenja pa za trgovske nameščence.

Poslovne knjižice bodo stale 10 din in veljale 10 let. Po desetih letih se poslovne knjižice morajo zamenjati.

Pri izdajanju, obnavljanju in zamenjavi poslovnih knjižic so vse listine in vloge takse proste.

Vse stare delavske knjižice se morajo zamenjati najdalje do 31. decembra 1939. leta.

Stroški oboroževanja?

Poedine države so med svetovno vojno zapravile tolikšno vsoto denarja, da bi se s tem denarjem lahko kupilo vsakemu prebivalcu Anglije, Rusije, Nemčije in Francije majhna hišica z vrtom, popolno opremo, avtomobil in radio in pa 2000 din pokojnine še deset let po vojni.

Leta 1913. pred svetovno vojno so po službenih podatkih velike države porabile za oboroževanje 126 milijard in 550 milijonov dinarjev. Po vojni pa se je pričelo pravo tekmovanje v oboroževanju. Že leta 1925. se je porabilo 176 milijard dinarjev, torej 50 milijard več kakor med svetovno vojno! Toda oboroževanje zahteva vedno večje vsote in leta 1934. doseže 245 milijard dinarjev. Vsote za oboroževanje in strelivo dobivajo že astronomska razmerja.

Anglija, ki je porabila leta 1932. samo 25 milijard dinarjev, daje leta

1935. že 80 milijard, a leta 1936. po znani Italije v Abesiniji 200 milijard.

Stroški za oboroževanje v Severni Ameriki znašajo leta 1933. «samo» 31 milijard dinarjev, leta 1936. pa že 56 milijard dinarjev.

Japonska, ki je od leta 1931. zavzela v Mandžuriji in na Kitajskem pokrajine, ki so večje od Francije, Nemčije, Španije in Anglije skupaj, je povečala izdatke za oboroževanje tako, da znaša ta vsota 50 % celotnega proračuna.

Poljedelstvo v Rusiji

V Rusiji imajo zdaj 6158 traktorskih postaj, preko 138.000 poljedelskih avtomobilov in 500.000 traktorjev. Ta množina poljedelskih tehničnih pripomočkov jim daje jamstvo, da bodo tudi naprej ostali na prvem mestu v proizvodnji pšenice, rži, ovsa, ječmena, sladkorne pese in krompirja.

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

«Gospodična, občudujem vas,» je večkrat rekla Magdaleni, «kako ste pridni. Nekoč boste imeli še bogatijo.»

Magdalena je vzdihnila:

«Če bi imela stroj!»

Sključena nad blago šiva in šiva. Potem se vzravna in ponovi:

«Če bi imela stroj...»

Božka kadi cigareto, vsrkava njen vonj, barve so napravile njen obraz čisto mlad, nikakor pa ne otroški. Ne reče nič, zdajci pa prasne v smeh:

«Stroj? Saj ga imate prav takega kot jaz!»

Tako jo lomi smeh, da se zgrudi na divan.

Magdalena ni razumela. Zakaj se tako smeje? In si misli: «Pravi tepček moram biti, da tega ne razumem.» Zopet se je sklonila, vbadala z iglo, pregibalala blago in ga znova naravnavala. Šivala je. A ni ji dalo miru, dokler ni vprašala, kaj je Božka prav za prav mislila.

«Oh, gospodična!» je rekla Božka. Ni vedela, ali naj se smeje ali naj se resno drži. Nabirala je dim, puhala dolge kolobarje, gledala, kako se vrtinčijo, nato pa spregovorila: «Ne vem, kaj si ljudje tukaj o meni mislijo in me tudi prav malo zanima. Glejte, nobene stvari se nisem učila, toda radovedna sem, kako bi danes mama živela brez mene, posebno kadar je z očetom, ki doma ne žugne s prstom.»

«Da,» je rekla Magdalena in mahoma ji je bilo jasno. Sklonila se je še nižje, da bi skrila zadrego. Božka ji je sledila z očmi in očitno ji je dobro delo, ko je videla dekle, starejše od nje, z rdečico sramu na licih. «Ne, ne mislim slabo o vas,» je pristavila Magdalena in se naglo ozrla vanjo. Zalotila je

34

Božko z napol ironično priprtimi usti, kar ji je vzelo nekoliko poguma, da bi povedala vse, kar si o nji misli. Rekla je samo: «Mislim, da vsakdo dela, kar ima za najprimernejše, ali kar mora delati. In če mi to ne škoduje, nimam pravice obsojati.»

Nastala je tišina, da je bilo slišati šum sukanca in pregibanje Magdaleninih prstov ter šelest Božkinih zapirajočih in odpirajočih se ust. Je hotela kaj odgovoriti?

Šele čez čas je vprašala:

«In vi, gospodična Magdalena, če bi ne imeli ljubčka... ali vam je res toliko za gospoda Jožeta, da hočete z njim prenašati tudi najhujšo revščino?»

Menda je merila nekam drugam in zato je ni zadovoljil Magdalenin vzdih in pokimanje, češ, da ga ima rada in da doslej pri njem kakega posebnega pomanjkanja ni trpela.

«Recimo ljubezen? Kaj je ljubezen? Veste, prava, idealna ljubezen? Jaz je ne poznam, nisem je našla,» je pripovedovala Božka. «Brala sem o nji, slišala sem o nji, spoznala je pa nisem. Zdi se mi, da je to tako, kakor pripovedovanje o Bogu, vsakdo ga ima na jeziku, toda nobeden ga ni videl in občutil. Hvaležen bodi Bogu za življenje in ljubi ga za vse, kar ti daje. Kaj mi daje? Ljubil te bo krasen in dober mož, občudoval te bo, poljubljal, poroči se s tabo, te osreči. Kje neki! Vzgojeni smo s predsodki, gospodična Magdalena. Boga nisem videla in vsak možki me je ljubil samo zato, da bi se mu vdala, in ko si je vzela, kar je hotel, je brez zahvale šel naprej, k drugi. Seveda ne morem vedeti, kakšne izkušnje imate vi. Jaz imam takšne. Žalostne. In tako sem si rekla: zob za zob. Življenje je kratko, a kako dolgo bom mlada? Prav za prav sem bila zmerom stara. Uganite, koliko let mi je? Kajne, da bi rekli pet in dvajset?»

«Ne. Dvajset,» je dejala Magdalena iskaje v barvah njenih lic.

«Sedemnajst in pol. Da,» je vzdihnila Božka, «toda izkušena sem bolj kakor druga v tridesetem. Res, nemara sem bila zmerom stara.»

Zatopila se je vase. Dokadila je cigareto in jo zmečkala na škatlici za užigalice. Z roko je razganjala ostanke dima, dvigala glavo in hitro govorila, kakor bi se hotela z nekom pripraviti:

«Bilo bi zabavno, da bi tu bila skupaj z očetom. Da bi mu dajala vsak dan denar, to že. Iztisnil bi iz človeka dušo. Nisem neumna. Ali morem za to, da me je spočel? Za božič štirinajstega leta se je vrnil z ruske fronte, v petnajstem sem prišla na svet. V največjo revščino. Kaj pa mislite! Mati me je donosila, ker ni imela za splav in noben šment ni nič pomagal. Kolikokrat mi je že to rekla. Veste, mati je dobra duša; oče pa? Svoj živ dan se ni brigal zame. Za nobenega. Meni je čisto tuj. Naravnost zoprni mi je, ne morem ga prenašati! Saj ga boste spoznali, če se vrne iz Francije. Glavo stavim, da živi tam s kakšno cajndro; brez ženske ne more živeti. Spoznali ga boste, če se vrne in če boste takrat še pri nas.»

«Če boste še pri nas!» si misli Magdalena. «Kam naj se deneva zdaj za zimo?»

Božka si je prižgala novo cigareto in je bila nemara pri volji govoriti v neskončnost. Iz njenega glasu je padala ničevost vsega na Magdalenin glavo, kakor bi legala nanjo megla in sneg.

«In tako sem si nekga dne dejala, da je najbolje, če se na vse skupaj požvižgam, na vse ideale, na vse čednosti in skrbi. Z ničemer si ne belim glave — obmolknila je, si odkašljala in se začela smejati. — nič se ne kesam, ne godi se mi slabo. In še bolje bi se mi godilo, ko bi ne imela matere in bi je ne bilo treba podpirati. Saj vem, daje si na stran! Naj, bo imela na stara leta od česa živeti. Samo, da ne zmaši vsega očetu in golt! No, to je njena reč. Ne? Kaj mislite?»

(Dalje prih.)

Zunanje politične vesti

—k Češkoslovaška, ki se je pod silo razmer pretvorila v federativno urejeno državo Čehov, Slovakov in Podkarpatskih Rusov, ustvarja predpogoje za zdrav, odporen in samostojen gospodarski razmah. Preorientacija v zunanji politiki gre v smer, da naveže čim boljše stike na os Rim—Berlin, ker jo je nemožata beseda Francije k temu prisilila.

Za to politiko so bili poklicani v vlado novi možje, ki upajo doseči marsikatero korist od direktnih sporazumov s sosedi, posebno z Nemčijo.

Kakor je občudoval svet Čehoslovaške v močnatosti samozatajevanja ob najtragičnejših dnevih, ki jih zgodovina sploh ne beleži, tako obstojajo velike simpatije sveta do njih, ki si s stoično mirnostjo urejajo novo državno življenje.

Narod, kakor so Čehi, ki ima vero v samega sebe in svojo silo, ne more propasti.

Dr. Beneš, prvi naslednik nesmrtnega prezidenta Masaryka, je odložil svoje mesto in se je podal v Švico, da bo od daleč opazoval zopetno vstajenje in veličino svojega naroda.

Narodov, ki bi imeli Masaryke ali Beneše, je v Evropi malo ali celo nič, zato bo tudi nova Češka učitelj vsem, kako je treba delati v nesreči.

Tragedija Češkoslovaške je nauk, ki mora obroditi še dober sad za previdnost, kadar se išče resničnih prijateljev.

Nemčija praznuje zmagovalne svoje zunanje politike ter je že zasedla vse sudeške pokrajine, ki jih je označila v to določena komisija na podlagi rezultata ljudskega štetja še iz bivše predvojne Avstrije. Za ta predlog je glasoval tudi francoski delegat,

Upati pa je naposled le, da bo Hitler ostal zvest javno izgovorjeni besedi, da ne mara nikakih Čehov, ampak le svoje Nemce, da bo preprečil podjarmljenje skoro milijon Čehov. Pogajanja so glede tega v teku.

Francijo pretresajo notranje slabosti, ki jih je tajila do poslednjih ur monarhovega sporazuma, iz katerih se še ne ve, kako se bo izmotala.

Anglija, kot imperij svetovne trgovine, je dobila pristanek za svoj zunanjepolitični preokret, ki gre za tem, da bo izšla iz njega brez pretresljajev in žrtev, ker ima za žrtve že določena druga jagnjeta, ki jih je poleg Češkoslovaške še precej, med katere lahko prištevamo že danes Francijo.

Poljska je igrala vedno in igra še dandanes grdo zunanjepolitično vlogo in zdi se, da ni daleč čas, ko bo Nemčija odrekla podporo za velikanski apetit, ki ga ima ob češkoslovaški tragediji.

Gdansk in poljski koridor k Baltiskemu morju bo morda nagrada apetitu od strani Nemčije.

Madžarska, ki se je pri apetitu znašla roko v roki s Poljsko, se danes pogaja s Slovaki za korekturo mej in zdi se, da se bodo pogodili, ker niti Hitler niti Mussolini nista naklonjena madžarskim aspiracijam in teritorialni zvezi s Poljsko.

Vsa znamenja v mednarodni trgovini in industriji kažejo, da je pred vrati nova svetovna kriza. Znanstveniki jo predvidevajo že koncem letošnjega, oziroma prihodnjega leta. Občutili pa jo bodo vsi, razen tistih, ki jo bodo povzročili.

Naročajte, čitajte
„Novo pravdo“

Praktična izkustva

—k Državnega in privatnega nameščena, delavca, malega obrtnika in kmeta imenujemo kratko — malega človeka v družbi.

Ta mali človek iz dneva v dan bolj občuti poslabšanje svojega življenjskega standarda, ker se njegova kupna moč čedalje bolj odmika od ravnovesja z indeksom cen trga z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami.

Kupna sila konzumenta pada, sila producenta pa raste.

Nič ne pomaga teoretična razlaga boljšanja življenjskega standarda, če pa gola praksa dokazuje baš nasprotno.

Daleč smo od tega, da bi s tem članikom hoteli vzgajati sovraštvo do producentov, imamo le namen, pokazati in dokazati, da bi v resnici bilo lahko mnogo bolje, ako bi bilo razumevanje za splošne potrebe naroda nekoliko večje od pohlepa po čim večjem dobičku tistih, ki imajo usodo narodnega gospodarstva v svojih rokah.

Vse vlade od prevrata do danes so se trudile na ustvaritvi boljših življenjskih pogojev širokih ljudskih mas z raznimi uredbami in odredbami, ki so bile že v kali izigrane in onemogočene.

Tako se vleče ta jara kača iz dneva v dan, iz leta v leto kot nerešeno vprašanje na zadovoljivni upravičenih nezadovoljnejev.

Kupna sila sezijskega delavca z din 2.— urne mezde ob osemurnem delavniku in šest- do sedemmesečni zaposlitvi v letu ne moremo imenovati silo, ki bi ustrezala najprimitivnejšim in nujnim življenjskim potrebam za obstoj.

Že samo to dejstvo govori in kliče po nujni pomoči.

Zakon o minimalnih mezdah se z vsemi svojimi določbami ni približal ustrezajoči kupni moči malega človeka, tem manj še, ako vzamemo v obzir še njegovo izigravanje, ki povzroča neprecenljivo škodo v našem narodnem gospodarstvu. Tako ni mogoče odškodovati kmeta kot producenta za ves njegov znoj, ki ga je pre-

točil ob trudu, da izvleče iz zemlje čim več za ljudsko prehrano.

In zakaj ne. Največji odjemalec kmetijskih produktov je mali človek. Ako je ta obubožan, ako je njegova kupna moč ničeva, tudi kmet ne more vnovčiti svojega znoja tako kakor zasluzi.

Državni in privatni nameščenec, ki bi mogla tvoriti tako imenovani srednji stan, sta danes uvrščena med male ljudi, ki se s proletarijatom vred enako pehata skozi življenje, odrekajoč se že desetletja raznim ugodnostim, ki pritičejo srednjemu sloju.

Najbolje pa to težko razliko opazi neprizadet opazovalec.

Amerikanec izseljenec, ki je živel med nami 15 mesecev in opazoval življenjski nivo ljudstva, je ugotovil, da so obleka, obutev in še druge neobhodno potrebne življenjske potrebščine v ceni enake cenam v Ameriki, da pa prejemki daleč zaostajajo za ameriškimi.

Takole pravi: V enem dnevu se v Ameriki zasluzi za par dobrih čevljev, pri nas jih zasluzi delavec šele v enem tednu. Za dobro obleko zadostuje v Ameriki tedenska plača, pri nas se taka obleka ne zasluzi niti v enem mesecu.

Tako našteva razne cene življenjskih potrebščin v Ameriki in pri nas ter nastavlja take razlike, da dá človeku misliti, da-li je to res mogoče.

Še celo poštno pristojbino za pismo v Ameriko je primerjal z našimi in prišel do zaključka, da mora naš poljski delavec žrtvovati za pismo v Ameriko polovico dnevnega zasluzka, iz Amerike k nam pa stane enako pismo dva in pol dinarja.

Razumljivo je, da je razočaran nad toliko razliko, ki ji ne ve izhoda za od pomoč.

Res je, da smo mi mala država, ki je v precejšnji meri odvisna od kapitala velesil, res je pa tudi, da bi bilo mnogo, mnogo bolje, ako bi opustili teoretiziranje o življenjskem standardu malega človeka in upoštevali bolj praktično stran njegovega bednega življenja.

Dr. inž. Herman Klinar

ravnatelj Kranjske industrijske družbe

Upravni svet Kranjske industrijske družbe v Ljubljani je imenoval gosp. dr. inž. Hermana Klinarja za tehničnega ravnatelja železarn na Jesenicah in na Javorniku. Dosedanji ravnatelj inž. Leo Dostal je moral zaradi hude boleznii podati ostavko na to odgovorno mesto.

Dr. inž. Herman Klinar izhaja iz stare in ugledne jeseniške družine, kjer se je reklo po domače pri Kovačevih, in je sin inž. Antona Klinarja.

Novi ravnatelj je mož velike avtoritete in široke razglednosti. Prepotoval je dobršen del Evrope, Azije in Amerike. Srednješolske študije je dovršil na ljubljanski realki, kjer je maturiral leta 1914. Potem je bil poklican v vojsko. Po vojni je nadaljeval študije na montanistični visoki šoli v Leobnu. Prvo službo je nastopil v železarni v Julienihtütte v Gornji Šleziji. Leta 1925. je nastopil službo asistenta generalnega ravnatelja in kot vodja oddelka za obratno gospodarstvo v tvornici Edelstahl v Krefeldu in istočasno je bil asistent na vseučilišču v Achenu v Nemčiji, kjer je postal doktor inženjer. Potem je odšel na daljše študijsko potovanje po širnem svetu. Ko je leta 1932. na kon-

gresu inženjerjev podal odlično strokovni referat, je bil pozvan na vodilno mesto največjega angleškega železarskega podjetja «Tata-Iran» v Jamshedpura v Indiji. Po šestletnem bivanju v daljni Indiji je nastopil pot v domovino, kjer je prevzel službo tehničnega ravnatelja naše domače velike železarske industrije, ki je zrasla pred pragom njegove rodne hiše.

Redki so primeri v zgodovini velikih industrijskih podjetij, da bi na njih vodilnem mestu stal domačin.

Upravni svet KID je imel srečno roko, da je na to odgovorno mesto postavil domačina velikih izkušenj, tehničnega znanja in organizatoričnih sposobnosti.

Po svojem nastopu je gospod ravnatelj takoj stopil v stik s predstavniki delavskih strokovnih organizacij, s katerimi se je v milem domačem jeziku razgovarjal o vseh vprašanjih, ki se tičejo vzajemnega dela.

Želimo le, da bi se naša domača železarska industrija, ki daje dela in kruha tisočim ljudem, pod vodstvom novega tehničnega ravnatelja v bodoče še lepše razvijala in stalno rasla v ponosno stavbo slovenskega naroda.

Iz naših delavskih krajev

Jesenice

Obveščamo, da je pričela naša «Javna knjižnica» z rednim poslovanjem in je odprta dvakrat tedensko, in sicer vsak petek od 19. do 21. ure (ako pade petek na praznik, pa en dan prej), vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne v prostorih Sokolskega doma.

Knjižnica razpolaga z velikim številom knjig, ker sta združeni knjižnica Narodne strokovne zveze in

knjižnica Sokolskega društva skupaj tako, da se lahko vsak čitatelj zadovolji. Apeličamo pa posebno na naše tovariše, da se poslužujejo knjižnice.

Predvidena so pa tudi poverjeništa za podeželje naše okolice, kjer se bodo čitatelji za to zanimali. Zato opozarjamo naše organizacijske zapupnike, da se javijo, ako so pripravljene upravljati našo potujočo knjižnico.

(Nadaljevanje na zadnji strani.)

Položaj mizarskega delavstva

Število podjetij pomočnikov in vajencev. Mizarski mojstri so včlanjeni v 50 prislilnih delodajalskih združenjih, ki zaposlujejo a) v obrtnih delavnicah, katerih je 1549, 1518 pomočnikov in 1076 vajencev; b) v 7 industrijskih delavnicah pa 153 pomočnikov in 15 vajencev.

Mezde mizarskih pomočnikov.

Od 1800 pomočnikov ima delovne pogoje urejene s kolektivno pogodbo le okrog 750 pomočnikov v večjih krajih (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Litija) ter pri podjetjih Kregar in Co. v Vižmarjih in Vrečar v Domžalah.

Kakšne so mezde po kolektivnih pogodbah?

Ljubljana: po izučitvi do 3 mes. din 3.50, po izučitvi do 1 leta din 4.—, po 1 letu 4.50 do 6.50.

Celje: po izučitvi do 3 mes. din 3.50, po izučitvi do 1 leta din 4.—, po 1 letu din 4.— do 6.—.

Maribor: po izučitvi do 3 mes. 4.—, dalje po sposobnosti do din 7.—.

Litija: po izučitvi do 3 mes. din 3.—, po izučitvi do enega leta din 3.50 in nato po sposobnosti do din 6.50.

Ptuj: po izučitvi do 3 mes. din 2.50 do din 2.75, po izučitvi do 1 leta din 2.75, po 1 letu din 3.— do din 4.50.

Kregar in Co., Vižmarje: po izučitvi do 3 mes. din 3.25, po izučitvi do 1 leta din 3.50, po enem letu din 3.50 do din 5.—.

Vrečar, Domžale: po izučitvi do 3 mes. din 3.25, dalje po letih in kvalifikaciji do din 4.—.

Pri kontroli plačilnih listov pa se je ugotovilo, da več podjetij krši to kolektivno pogodbo ter izplačuje nižje mezde zlasti tam, kjer so pomočniki pri mojstru na hrani in stanovanju.

Kakšne so mezde otrok?

Uredba o minimalnih mezdah določa za delavstvo v industriji in v krajih z nad 5000 prebivalci za pomožnega delavca v mizarski delavnici din 2.75, v ostalih krajih pa din 2.50 na uro. Kljub tej odredbi pa imamo celo vrsto podjetij, ki izplačujejo kvalificiranim pomočnikom nižje mezde, vendar nam ni znan doslej še noben primer, da bi bili od oblasti pozvani na odgovor.

V ptujski okolici je mezda din 2.— na uro, če ima pomočnik pri mojstru hrano in stanovanje, dobi tedensko še din 60.— do din 100.—. V enem kot drugem primeru znaša brutto zasluzek din 120.— do din 160.—.

V mariborski okolici so mezde od din 2.— do din 4.—.

Št. Vid nad Ljubljano plačuje od din 2.50 do din 5.—, le nekaj izjem ima plačo din 6.—. Če ima hrano in stanovanje pri mojstru, dobi od din 80.— do din 150.— tedensko.

Škofja Loka: tedensko din 50.— do din 130.— in stanovanje in hrana.

Žiri: din 2.25 do din 3.25.

Kočevarje: tedensko din 50.— do din 100.— ter stanovanje in hrana.

Prevalje-Mezica: tedensko din 60.— do din 100.— ter stanovanje in hrana.

Jesenice-Tržič: urna mezda din 3.— do din 5.50.

Poljčane: din 2.25 do din 3.—.

V Prekmurju in Beli Krajini, v velikem delu novomeškega in kočevskega ter v od železnice odaljenih krajih sploh je mezda pomočnika pod din 2.— in celo din 1.50 na uro, ako računamo hrano in stanovanje v smislu banovne uredbe po din 10.— dnevno, ker znaša tedenski zasluzek pomočnika od din 30.— do din 80.—.

Mezde v industrijskih podjetjih.

V industrijskih podjetjih se gibljejo mezde od din 3.50 do din 7.50, le v času enomesečne poskusne dobe imajo nekatere delavnice tudi mezdo din 2.25.

Mezde mizarskih pomočnikov v državnih podjetjih.

Tekom leta 1937.-38. so bile na novo regulirane mezde za državne rudnike, monopolska podjetja in delavnice drž. železnice.

Mezde za mizarske pomočnike so sledeče:

(Dalje prihodnjič.)

Poročil se je podružnični tajnik tov. Ivan Žen z Julči Polajnarjevo iz znane nacionalne rodbine v Ljubljani. Na novi življenjski poti jima članstvo želi mnogo sreče. Prosimo pa tovariša Ivana, da ostane tudi v bodoče naš marljivi tovariš in nadaljuje svoje započeto delo, za kar mu bomo vsi hvaležni.

Maribor

Tekstilnemu delavstvu Maribora. Že na svoječasnem zborovanju tekstilnega delavstva, katerega je imela naša podružnica v Mariboru, smo najavili revizijo obstoječe kolektivne pogodbe tekstilnega delavstva, ki danes ne odgovarja več svojemu namenu. Naša centrala je z drugimi strokovnimi organizacijami tudi podvzela primerne korake pri Delavski zbornici, da se to tudi zgodi. Delavska zbornica se je obrnila na Zvezo delodajalcev tekstilne stroke z željo, da se izvede revizija kolektivne pogodbe in isto dopolni ter prilagodi današnjim razmeram. Zveza delodajalcev je predlog osvojila in so že razpisana pogajanja, ki se bodo vršila 25. t. m. v Ljubljani. Še prej se bodo vršila posvetovanja zaupnikov in zastopnikov strokovnih organizacij, katera sklicuje Delavska zbornica v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kranju. Za Maribor je predviden sestanek v nedeljo 23. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Mariboru. Na ta sestanek bodo vabljeni tovarniški zaupniki in zastopniki strokovnih organizacij. Naša akcija se je tako pomaknila z mrtve točke. Na delavstvu je sedaj, da pokaže svojo zavednost in da podkrepí delo strokovne organizacije s tem, da pristopa v njene vrste. V Mariboru je še veliko delavstva, ki stoji izven strokovne organizacije. Vse te pozivamo, da se takoj javijo v vrste nacionalnega delavstva. Prijave sprejemajo naši zaupniki in odborniki po tovarnah, sprejema pa tudi tajništvo Narodne strokovne zveze v Mariboru, Sodna ulica št. 9, III. nadstropje. Naj ne bo delavca ali delavke, ki ne bi bila organiziran. Kolikor nas bo, toliko moči bomo imeli. Naše članstvo naj gre takoj na delo in pridobi nove članke organizacij, da ojačamo vrste tekstilnega delavstva. Ob tej priliki se nam zdi potrebno, da omenimo še važno nalogo, ki jo bo treba rešiti o priliki pogajanj. To je, da se kolektivna pogodba tekstilnega delavstva razširi na vsa dravsko banovino, ker imamo še nekaj novih podjetij, ki niso podpisala kolektivne pogodbe in se ne drže predpisov te pogodbe ter so tudi plače v teh tovarnah nižje od onih, ki so predvidene po kolektivni pogodbi.

Zaupniškemu zboru NSZ v Mariboru. Z ozirom na predstoječa pogajanja za revizijo kolektivne pogodbe tekstilnega delavstva in posvetovanja, ki jih sklicuje Delavska zbornica, sklicujemo za v nedeljo 16. t. m. ob 10. uri dopoldne v tajništvu NSZ, Sodna ulica 9-III. sevo zaupniškega zbora, katere se mora brezpogojno udeležiti vsak zaupnik, odnosno zaupnica. Vabila so razposlana, vendar pa naj tudi oni, ki bi slučajno vabila ne prejel, pride na sejo. Z ozirom na važnost te seje pričakujemo, da se je bodo vsi zaupniki udeležili.

Stavbinsko delavstvo Maribora je pokrenilo akcijo, da se kompaktno organizira v NSZ. Doslej je bilo prepuščeno samo sebi in se je malokdo brigal zanj. V zadnjem času se število organiziranih v NSZ znatno večja in je članstvo zelo aktivno ter bo porabilo jesensko-zimski čas za priprave nove sezone. Mnogo je še stvari, ki jih bo treba urediti in ki čakajo rešitve. Zato je nujno potrebno, da se stavbinsko delavstvo strne v eno organizacijo in si tako zagigura lepšo bodočnost. Zidarji, tesarji in delavci naj se prijavljajo pri naših odbornikih ali se naj javijo direktno tajništvu, ki je v Sodni ulici 9-III. Tamkaj se dnevno ob večernih urah shajajo stavbinci in bo vsak nov član prišel tako v stike s svojimi tovariši. Skupno bomo šli na delo za lepšo bodočnost našega stanu. Stavbinski delavci vabljeni v naše vrste.

Tudi kovinarji za nacionalno strokovno organizacijo. Med kovinarji je pričela akcija, da se tudi oni strnejo v vrste nacionalnega zavednega delavstva, ker se čutijo precej zapostavljene. V nekaterih obratih so bolj upoštevani oni, ki niso našega duha in ki škilijo preko meje. Naš kovinar pa se zaveda, da je najmanj toliko vreden kot vsak drugi, pa četudi govori bolj evropski jezik, ki se zdi nekaterim zelo imeniten. Tudi nekateri, ki so doslej bili v organizaciji, ki je napram nacionalnemu pokretu indiferentna, se bodo priključili nam, ker smatrajo, da je sedaj nastopil čas, da se vrste nacionalnega delavstva strnejo. Tako je prav. Mi bomo radi sprejeli in pozdravili vsakogar, ki se uvrsti med naše borce. Kovinarji naj se ravno tako javijo v našem tajništvu, kjer dobijo nadaljnje informacije o svoji skupini.

Trgatev grozdja bodo imeli naši stavbinski delavci v soboto 15. t. m. ob 20. uri v gostilni Felič na Teznu. Njih veselični odbor je pridno na delu in bo zato zabava prvovrstna. Čisti dobiček je namenjen socialnim namenom in zato vabimo članstvo, naj v čim večjem številu poseti to prvo prireditel naših stavbincev.

Še ena **trgatev grozdja** bo, in sicer ona našega prosvetnega odseka, ki priredi svojo zabavo s trgatevijo grozdja v nedeljo 16. t. m. ob 15. uri v grajski gostilni na Fali. Tamkaj se vršijo že ves teden velike priprave za to prireditev in je tedaj umevno, da bo ena izmed res elitnih prireditev. Poleg godbe nastopijo tudi pevci in kar je glavno, bo dana vsakomur prilika videti največji grozd te sezije. S parom konj bodo ta dan pripeljali na Falo velik grozd, ki tehta sam nekaj okrog 200 kg. Upamo, da bo mnogo njih, ki poromajo na Falo na izlet in si ogledajo to čudo, ki je zraslo nad električno centralo.

Proti bolniški blagajni. Z ozirom na našo notico pod tem naslovom v zadnji številki moramo resnici na ljubo konstatirati, da se naša ugotovitev, odnosno pritožba tiče samo nekaterih zdravnikov bolniškega zavarovanja. Vsi niso enaki, imamo zelo dobre zdravnike, ki jim gre vse priznanje, imamo pa tudi take, ki zaslužijo javno grajo. Prav bi seveda bilo, da bi imenoma navedli vsakokratne pritožbe proti onim zdravnikom, ki ne vršijo svoje službe tako kot bi jo morali. Toda mi tega ne bomo storili, ker smo prepričani, da bodo končno vsi uvideli, da imamo prav in da je treba v tem pogledu remedure. Ob tej priliki naj nam bo dovoljena še pripomba, da je k nekaterim zdravnikom naval in da je potem nemogoče, da bi vsi pacienti bili res temeljito in dobro pregledani. Zato bi morda bilo prav, da se določi število bolnikov, ki jih lahko zdravnik v eni uri pregleda in se več kot toliko nakazil za zdravnika ne sme izdajati. Razumljivo je, da silijo bolniki največkrat ravno k onim zdravnikom, ki znajo lepo postopati z bolniki, kar se seveda ni čuditi. Če bi vsi zdravniki enako postopali, potem bi bilo tudi to vprašanje lepo rešeno. Upamo, da je to naša zadnja beseda v tem pogledu.

Tekstilni tečaj priredi mariborska podružnica NSZ tudi letos in bodo v njem podučevale prvovrstne učne moči. Prijave za tečaj sprejema tajništvo NSZ, Sodna ulica 9-III. Tečaj je prvenstveno namenjen načemu članstvu, zato naj članstvo pohiti s prijavi.

Pečovnik

Rudarsko delavstvo rudnika Bohemija v Pečovniku je že skoraj mesec dni v mezdnem gibanju, katero bo najbrže kmalu zaključeno.

V nedeljo 9. t. m. pa se je vršil v Delavski zbornici v Celju sestanek vsega rudarskega delavstva rudnika Bohemije. Tu sta podala zastopnika strokovnih organizacij in načelnik II. rudarske skupine splošno poročilo ter predložili delavstvu nastali položaj in situacijo, v kateri se delavstvo nahaja.

Prve delavske zahteve z dne 13. septembra t. l., v katerih je delavstvo zahtevalo splošen povišek, kar bi znašalo 20—30% povišek, je podjetje odklonilo

z motivacijo, da je rudnik še v razvoju in prav radi tega ne zmore tako velike ponovne obremenitve.

Ker pri razgovoru, ki se je vršil 22. septembra t. l., ni prišlo do zaključka, so delavski zastopniki stavili podjetju nov predlog, in sicer 1.) po kolektivni pogodbi določeni I., II. in III. kategoriji se naj povišajo mezde za din 3.—dnevno; 2.) vsem ostalim kategorijam naj se poviša dnevna temeljna mezda za din 2.—; 3.) akordne postavke naj se zvišajo v odstotkih povišanja temeljne mezde I., II. in III. kategorije; 4.) prevedba učnih kopačev in vozačev naj se izvede po triletni zaposlitvi in predložitvi izpričeval; 5. deputatni premog naj se prizna po dogovoru z dne 22. t. m.; 6.) podjetje naj uvažuje oddaljenost stanovanj delavstva in naj zgradi skupna samska stanovanja; 7.) strelni mojstri in delavci obdržijo v vsakem primeru doseženo kategorijsko mezdo, četudi izvršujejo dela nižje kategorije.

Na te minimalne zahteve delavstva je podjetje odgovorilo s protipredlogom, ki je sledeči:

1.) Temeljne mezde naj se povišajo za din 2.— razen za ženske. Mezde žensk naj ostanejo nespremenjene.

2.) Akordne postavke naj se povišajo procentualno s poviškom temeljnih mezd.

3.) Učni kopači in vozači se uvrstijo po štirih letih nepretrgane zaposlitve pri podjetju v kategorijo kopačev odnosno učnih kopačev *po vrstnem redu, starosti in sposobnosti, če se mesto višje kategorije izprazni.*

4.) Poročeni delavci dobijo četrtletno 650 kg, samski 300 kg deputatnega premoga, in sicer za nazaj.

5. Za enkrat pa podjetje ne more prevzeti nikakih obvez glede zgraditve skupnih samskih stanovanj. Če se bodo prilike na rudniku v bližnji bodočnosti dejansko zboljšale in bomo uvideli, da so nadaljne investicije umestne, bomo preštudirali tudi to vprašanje.

6. Na točko 7.) vaših predlogov pristanemo.

Drug predlog pa je sledeči:

Temeljne mezde naj se povišajo za din 1.— izvzemši ženske mezde, ki naj ostanejo nespremenjene. Temu povišku naj se procentualno povišajo tudi akordne postavke. Poročenim delavcem se prizna mesečna stanarina v višini din 50.—. Ostale dajatve so iste kot so navedene zgoraj.

V dopisu podjetja se povdarja, da je rudnik še vedno pasiven in da je bodočnost rudnika neizvestna, zato se ne moremo obvezati, da bi zgradili primerno poslopje za samska delavska stanovanja, kajti predvsem nejasno je, kakšni rezultati se bodo pokazali pri delu na premogovnih slojih in globini. Prav radi tega bodo delavci sami uvideli, da pri sedanjem stanju rudnika ne kaže pretiravati zahtev in da je podjetje storilo, kolikor je v njegovi moči.

V nedeljo pa se je vse to sporočilo delavstvu, ki je moralo izreči končno besedo.

Delavstvo je mnenja, odnosno je sklenilo z absolutno večino, da se zastopniki tega delavstva ponovno pogajajo s podjetjem, in sicer morajo zastopniki delavstva vztrajati na zadnjih minimalnih zahtevah delavstva, ki so bile predložene podjetju 22. septembra t. l.

Prav radi tega sklepa se bodo vršili ponovni razgovori na rudniku in o rezultatu bomo točno poročali.

Med blazneži.

Prvi blazneš pride k drugemu in mu pokaže stisnjeno pest:

«Ugani kaj imam v roki!»

Drugi (resno): «Tramvaj.»

Prvi (užaljeno): «Ja, ko si pa videl!»

Obiščite

splošno znano restavracijo

S L A M I Č
na Gosposvetski cesti št. 6

kjer Vam postrežejo z dobro jedajo in pijačo

Cene zmerne

Na razpolago je tudi avtomatični bufet

Naši črni umetniki so nam zapeli in zaigrali

Cel mesec oktober je posvečen sedemdesetletnici grafične organizacije, ki je ena najodličnejših organizacij sploh. V okviru tega jubileja se prirejajo različne prireditve in med drugimi se je vršil v nedeljo 9. oktobra 1938 v frančiškanski dvorani v Ljubljani odlično izveden slavnostni koncert ki je polno dvorano navdušenih poslušalcev v polni meri zadovoljil.

Sodeloval je moški zbor ljubljanskih in mariborskih grafikov, salonski orkester ljubljanskih grafikov in mandolinisti in gitaristi iz Zagreba.

Zdravili so se za muziko vneti ljubljanci in do konca napolnili frančiškansko dvorano. Moški zbor Grafike, ki je brez posebnega pridržka eden najboljših pevskih zborov v Ljubljani, in že dobro znani in priznani grafični salonski orkester sta ta svoj sloves potrdila v množici hvaležnih poslušalcev. Posebnega zanimanja pa so bili deležni zagrebški mandolinisti in gitaristi s svojim svojevrstnim orkestrom.

Koncert je otvoril moški zbor Grafike, ki je zapel Kosijevo «Geslo» in Vodopivčevo «Zebljarsko», ki je bila sprejeta s posebnim odobravanjem. Sledila je lepa Jerebova «V jutro pomladno z menoj».

Sledile so točke Zagrebčanov, katerih posamezne izvedbe so bile nekoliko predolge, toda vse to je bilo omiljeno s krasno interpretacijo in posrečeno izbranim programom. Igrali so Sartorijevo «Himno mandolinistov», Donizettijevo «Lucia di Lammermoor», Kehlerjevo «V carstvu tonov» in Marengovo «Sinovi Gutenberga». Vsaka točka je vzbujala posebno pozornost in so bile deležne posebnih ovacij. Dirigiral je g. Ante Vranič.

Lepo nam je zapela tudi mariborska Grafika, ki ima odličnega tenorista. Zapeli so nam Odakovo «Nina o j Nina», Foersterjevo «Razbito čašo» in Vrabčev Ubaldo «Snoči me dekle je vprašalo».

Že znani grafični orkester, ki ima že dober sloves, je odlično zaigral Beethovnevega «Egmonta», Smetanov koncertni valček in Dvořakov «Slovenski ples št. 8».

Da je bil zaključek res vreden cele prireditve, je nastopil še enkrat odlični ljubljanski moški zbor s Prelovčevim «Oj nagelni rdeči» in Foersterjevim «Spakom».

Agilnim in marljivim grafičarjem je treba na odlično uspeli umetniški prireditvi iskreno čestitati.

Verjamete ali ne?

— da se bližajo volitve, pri katerih bo vsak izvoljen, ki je zaslužen za narodov blagor,

— da je nek politik obogatel, dasiravno je prespal vse svoje življenje,

— da se bo ustanovila politična stranka brez pristašev,

— da so se že začele kupčije med pristaši,

— da bo postala zopet aktualna narodna jed guljaž,

— da politik toliko časa hvalijo, dokler je pri koritu,

— da ni res, da se je podražil kruh, pač pa je res, da se je njegova teža zmanjšala,

— da je opaziti na otoku ljubljanskega Marijinega trga, kjer stoji stražnik, kako bo kmalu cel otok lepo porasel s sočno travico,

— da je to prav potrebno, da bo službujoči redar lahko nemoteno legel in zadremal v mehki travi,

— da prodaja neki pek v industrijskem kraju tik koroške meje tako majhne zemlje po 50 par, da bodo kmalu manjše od novca samega,

— da so v Mariboru v modi «pošpricane» bele nogavice,

— da pa je takih nogavic vedno manj, ker je «špricanje» za nekatere neprijetna zadeva,

— da bo Društvo narodov otvorilo knjižnico, ki bo izposojevala bralcem razne brezpomembne pogodbe.